

УДК 343. 7 (477)

*Л.М. Демидова, канд. юрид. наук, доцент
Національна юридична академія України
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

ДО ПРОБЛЕМИ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ ЗАПОДІЯННЯ МАЙНОВОЇ ШКОДИ ЗА ЧИННИМ КК УКРАЇНИ

1 вересня 2001 р., день набрання чинності новим КК України, ознаменував початок нового етапу в боротьбі зі злочинністю в державі, зокрема, щодо захисту власності як об'єкта кримінально-правової охорони. Посягання на власність – традиційні злочини у структурі кримінального закону не тільки України, а й будь-якої держави. У чинному КК такі суспільно небезпечні діяння передбачені в розд. VI «Злочини проти власності» Особливої частини. Специфічною властивістю цих злочинів є їх потенційна здатність заподіювати майнову шкоду об'єкту власності або створювати загрозу цього. З урахуванням такої типової суспільно небезпечної ознаки законодавець сконструював диспозиції відповідних приписів у зазначеному розділі КК. Крім того, заподіяння майнової шкоди є характерним не тільки для злочинів, указаних у ньому, а й для багатьох інших, передбачених в інших розділах Особливої частини. Проте спроби систе-

матизувати ці об'єкти за чинним КК з виходом за межі названого розділу в юридичній літературі висвітлено, на наш погляд, недостатньо, що й визначає актуальність даної статті.

Зазначимо, що проблемі кримінально-правового захисту власності вчені завжди приділяли достатньо уваги. Різним її питанням присвятили наукові роботи такі правознавці, як П.П. Андрушко, Ю.В. Баулін, П.С. Берзін, В.І. Борисов, Н.О. Гуторова, В.П. Ємельянов, І.О. Зінченко, З.З. Зинатуллін, В.М. Киричко, Л.М. Кривоченко, В.М. Кудрявцев, Н.Ф. Кузнєцова, С.Я. Лихова, Ю.І. Ляпунов, П.С. Матишевський, А.С. Міхлін, В.О. Навроцький, М.І. Панов, Н.В. Перч, В.В. Сташис, В.Я. Тацій, В.П. Тихий, В.І. Тютюгін, М.І. Хавронюк та інші, але багато аспектів цієї проблематики ще залишаються дискусійними.

Системний аналіз кримінально-правових норм показує, що об'єктом заподіяння майнової шкоди можуть бути як сус-

пільні відносини власності, так і інші пов'язані з ними відносини: екологічні; ті, що забезпечують захист безпеки громадської, дорожнього руху, експлуатації транспорту, виробництва; громадського порядку й моральності тощо, які в доктрині кримінального права називають «поліоб'єктними». Інакше кажучи, під охорону за допомогою конкретної статті (або її частини) закону про кримінальну відповідальність поставлено не один, а декілька безпосередніх об'єктів, яким заподіюється (або може бути заподіяна) майнова шкода. На поліоб'єкти злочинів, (а) що пов'язані з відносинами власності, вказували фахівці при дослідженні кримінальної відповідальності за порушення правил, норм і стандартів, які забезпечують безпеку дорожнього руху [3, с. 56-58], (б) проти безпеки виробництва [4, с. 30], (в) кримінально-правової охорони виборчих, трудових, інших прав та свобод людини і громадянина [10, с. 68] та ін. Отже, поняття «власність» як об'єкт кримінально-правової охорони має комплексний зміст. Кримінально-правова охорона власності здійснюється насамперед шляхом криміналізації заподіяння майнової шкоди (або в окремих випадках – загрози цього) й розміщенням цих діянь у розд. VI, а також в інших розділах Особливої частини чинного КК.

Особливістю власності як об'єкта кримінально-правової охорони, яку здійснює чинний КК, є те, що порівняно, наприклад, із власністю, що охоронялася КК 1960 р., є новий зміст цього поняття, а також місце, роль і значення в суспільному й державному житті. Під охороною закону про кримінальну відповідальність знаходиться власність, сутність якої віддзеркалює кардинальні зміни в житті суспільства після розпаду Радянського Союзу й соціалістичної системи господарювання, виходом на світову арену нових суверенних демократичних держав, які створюють власну ринкову економіку, здатну консолідуватися із загальноєвропейським і світовим ринками [9, с. 3].

Проте життя не стоїть на місці. Протягом майже 10-ти років після набрання чинності КК 2001 р. передбачені в ньому норми щодо посягання на об'єкт власності й відповідальність за їх учинення зазнали багато змін. Тільки в розд. VI Особливої частини внесено їх 16: декриміналізовано 1 діяння (ст. 188); криміналізовано 3 суспільно небезпечних діянь (статті 1881, 1941 і 1971); внесено зміни до статей 186, 187, 1881, 190, 192 — 194, 1941, 195, 196 і 198, а до ст. 185 — двічі. Торкнулися нововведення і статей з інших розділів Особливої частини КК:

кримінолізовано: підроблення документів, які подаються для реєстрації випуску цінних паперів, якщо це завдає значну матеріальну шкоду інвесторові (ст. 2321); незаконне використання інсайдерської інформації особою, яка нею володіє, якщо це завдало істотної шкоди (ч.1 ст. 2321) або спричинило тяжкі наслідки (ч. 2 цієї статті); приховування інформації про діяльність емітента, якщо це заподіяло... матеріальну шкоду у значному розмірі (ч. 1 ст. 2322), та ін. Низка статей зазнали декількох змін (наприклад, фіктивне банкрутство (ст. 218) і примушування до антиконкурентних дій (ст. 228) — аж двічі.

Комплексний системно-структурний аналіз норм Особливої частини КК, які забороняють посягання на об'єкт власності й заподіяння йому майнової шкоди або створення загрози такого заподіяння, показує, що законодавець не завжди своєчасно й повно враховує соціально-економічні і правові зміни в нашому суспільстві й державі. Підхід до кримінально-правового захисту власності протягом зазначеного періоду хоча й змінювався, але повно не врахував нової сутності власності як соціальної, економічної і правової цінності сьогодення, на яку звертають увагу все більше й більше економістів і правників.

В умовах глобальних трансформацій, які характеризуються переходом від геополітичної до гео економічної моделі світового розвитку, Україні потрібна інша економічна й правова політика, сутність якої визначається як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками. На сучасному етапі розвитку основним напрямком соціальних, економічних і правових перетворень сучасної держави є створення й розвиток цивілізованої ринкової системи шляхом реформування майнових, економічних та інших відносин з метою досягнення гідної якості життя кожної людини. Підґрунтям такої системи служать закріплені Конституцією України пріоритети захисту прав та свобод людини і громадянина, суб'єктів права власності й господарювання, рівноправність усіх форм власності.

Побудова ринкової економіки в країні можлива лише за умови визначення й реалізації нової економічної політики держави, підвалини якої визначені Законом України «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики» від 1 липня 2010 р., де в ст. 2 серед основних принципів, на яких ґрунтується внутрішня політика, зазначено: (а) пріоритетність захисту національних інтересів; (б) верховенство права, забезпечення реалізації прав та свобод людини і грома-

дянина; (в) рівність усіх суб'єктів права власності перед законом, захист конкуренції у сфері економічної діяльності; (г) забезпечення сталого розвитку економіки на ринкових засадах та її соціальної спрямованості. Реалізація такої політики вимагає адекватного кримінально-правового забезпечення з розробкою й розв'язанням загальтеоретичних і прикладних проблем кримінального законодавства з урахуванням сучасних внутрішніх тенденцій розвитку ринкових економічних відносин.

Ринок не може існувати без товарообміну, обороту економічних благ, майнових вигод. Сьогодення характеризується значним оновленням таких економічних чинників. Науково-технічний прогрес, конкурентність, споживчий попит і підприємницька пропозиція детермінують появу на ринку все більше речових благ, нових послуг і робіт. Товаром стають природні ресурси, цінні папери, енергія, інформація, об'єкти інтелектуальної власності тощо. Проте злочини проти власності в національному кримінальному законодавстві традиційно пов'язуються з речовими благами, і кримінальна відповідальність передбачається, як правило, за посягання на об'єкти власності, з приводу належності речей суб'єктові права власності.

Вплив зовнішніх чинників на економічну й правову державну політику зумовлено прагненням України стати повноправним членом ЄС і розвивати з іншими країнами міцні економічні взаємовідносини, що породжує необхідність гуманізації національного законодавства, зокрема, кримінального, зближення із законодавством Європейського Союзу та країн — членів ЄС, СНД, США, Китаю та інших, у тому числі в питаннях захисту прав суб'єктів власності.

Крім того, виникають нові або трансформуються існуючі суспільно важливі майнові та інші економічні відносини на рівні, який потребує кримінально-правового реагування й удосконалення іншого законодавства (наприклад, слабка регламентація й охорона інвестування прав інтелектуальної власності в різні галузі національної та європейської економіки; правова невизначеність і невдосконалий захист об'єктів промислової власності, які мають товарну цінність). Подібні правові прогалини служать підґрунтям для поширення тіньової економіки, заподіяння майнової шкоди не тільки суб'єктам прав власності, а й іншим соціальним цінностям, що охороняються кримінально-правовими засобами: безпеці держави економічній екологічній, на виробництві, транспорті

тощо. Злочинний вплив на власність як на економічно-правове благо завдає величезної за розмірами майнової шкоди, що руйнує в першу чергу економічний фундамент існування й розвитку України, перешкоджає зростанню добробуту людей, сприяє формуванню їх невіри у справедливість і верховенство закону.

Наведене дозволяє стверджувати, що власність, як об'єкт кримінально-правової охорони, у сучасних умовах життя вимагає переосмислення й відповідного реагування законодавця. Власність — це суспільні відносини, що виникають з приводу не тільки речі як предмета матеріального світу (тілесних речей) і її належності суб'єктові цих відносин, а й інших економічних цінностей, зокрема, безтілесних, які є продуктом інтелектуального розвитку людей, науково-технічного перетворення виробничих сил, інформатизації суспільних процесів.

Інформація й інтелектуальна власність — це різновиди власності економічної, тому їх кримінально-правовий захист разом з інформацією, що містить державну таємницю, а також інформації як компоненти іншого поліоб'єкту, доцільно здійснювати шляхом норм-заборон, передбачених у розд. VI Особливої частини КК.

Систематизація об'єктів за подіяння майнової шкоди за чинним КК України залежно від рівня їх узагальнення, природи та властивостей суспільних відносин може бути тільки триступеневою у виді загального, родових і безпосередніх об'єктів заподіяння майнової шкоди. До того ж певні родові об'єкти можуть охоплювати й видові об'єкти заподіяння майнової шкоди як їх складника.

Загальний об'єкт злочину — це сукупність суспільних відносин, поставлених під охорону чинного кримінального закону [5, с. 66], до яких належать відносини власності та інші, пов'язані з ними. Як уже зазначалося, їх визначальною ознакою є те, що їх предметом може бути майно у виді речей (як тілесних, так і безтілесних), а соціальним зв'язком — суб'єктивні майнові права (права на майно або щодо майна) або майнові обов'язки (обов'язки щодо майна) учасників цих відносин. Звертаючи увагу на те, що загальне (загальний об'єкт) існує лише через окреме, що воно немислиме без окремого, як і окреме без загального [11, с.78], можемо стверджувати, що при заподіянні майнової шкоди відносинам власності або іншим, пов'язаним з ними, остання завдається всій сукупності суспільних відносин, охороню-

ваних кримінальним законом, що визначає, насамперед, ступінь суспільної небезпеки такого заподіяння.

Родовим об'єктом (родовими об'єктами) злочину виступає певне коло тотожних або однорідних за своєю сутністю суспільних відносин, що мають подібну або однорідну природу і властивості. Тому саме вони повинні охоплюватися певною системою кримінально-правових приписів. Як зазначають учені, значення родового об'єкта полягає насамперед у тому, що він дозволяє здійснити класифікацію (систематизацію) злочинів, об'єднати в межах однієї глави (розділу) Особливої частини КК лише ті з них, що посягають на один родовий об'єкт [Див.: 14, с.63; 11, с. 70-75].

Зрозуміло, що важко знайти єдині критерії і здійснити будь-яку класифікацію родових об'єктів, яким завдається або може бути завдана майнова шкода за чинним КК України. Таким критерієм щодо запропонованої концепції є вид об'єкта власності та його соціальне й державно-політичне значення для суспільства й держави.

Зазначимо, що об'єкт злочину — це система його структурних елементів, а не лише її окремі складники [7, с. 66]. На важливість такого підходу звертають увагу В.Я. Тацій і

В.К. Глістін, указуючи на неприпустимість штучного виокремлення будь-якого структурного елемента із цілісної системи, якою і є суспільні відносини. Як підкреслюють науковці, ці відносини становлять собою систему елементів, певним чином пов'язаних між собою, яка має свої функції, відмінні від функцій тих складників, що входять до неї. Вона може існувати як єдність іманентних їй елементів і руйнується (змінюється), якщо бракує або змінюється хоча б один з її компонентів [Див.: 8, с.26; 5, с. 9-13].

Таким чином, об'єкт заподіяння майнової шкоди необхідно розглядати в єдності його структурних елементів як системи – предмета, суб'єктів і соціального зв'язку між ними.

Іншим підходом до вивчення об'єкта злочину є визнання значущості кожного структурного елемента суспільних відносин для встановлення їх кримінально-правової охорони, причому з наголосом на домінуючій ролі його предмета. У юридичній правовій літературі визначається, що залежно від особливостей предмета всі суспільні відносини прийнято поділяти на матеріальні й нематеріальні. Тому, як зазначають правники, сутність будь-яких суспільних відносин треба тлумачити виходячи з характеристик предмета [4, с. 30].

Предметом матеріальних відносин можуть бути речі, гроші, цінні папери тощо. Як справедливо підкреслюють дослідники, в кримінальному праві зазначені цінності треба розглядати тільки з позиції їх соціальної функції — як основи визначення суспільних відносин [Див.:5, с.50; 14, с.42-44; 4, с.30]. Доповнимо: якщо предметом останніх є майно або його різновиди, такі відносини є майновими, що також підтверджується результатами даного дослідження. Майновими відносинами як родовим об'єктом є відносини власності [12, с. 13], а їх предметом є об'єкти власності, зокрема, майно.

Що стосується нематеріальних відносин, то їх предметом є соціальні інститути й діяльність людей, а на певному рівні ієрархії – це вже інші відносини. Дане висловлення вимагає особливої уваги, тому що за своїм змістом, як вбачається, воно означає, що для вирішення завдання, яке стоїть перед нами, необхідно з'ясувати, чи є можливість систематизувати родові об'єкти заподіяння майнової шкоди на підставі чинного КК України. Якщо це можливо, то за яким критерієм (або критеріями) будується така класифікація? Іншими словами, чи можна встановити загальне у всіх, поставлених під охорону кримінального закону, родових

об'єктах, яким завдається або створюється загроза заподіяння майнової шкоди?

Родовим об'єктом є суспільні відносини власності (розд. VI Особливої частини КК). Щодо родових об'єктів кримінально-правової охорони, то за чинним КК серед них тільки *один родовий об'єкт*, як сукупність суспільних відносин, *характеризується майновим предметом* — це *родовий об'єкт власності* (суспільні відносини власності). Предметом таких відносин є майно та його різновиди за певними винятками, які стосуються відповідних видів майна (зброї, лісу на кореню, тварин, бюджетних коштів, об'єктів інтелектуальної власності, інформації, військового майна тощо), які є предметами відносин, що знаходяться під охороною інших (щодо родового об'єкта власності) родових об'єктів.

У площині родового об'єкта власності знаходяться безпосередні об'єкти, яким заподіюється або створюється загроза заподіяння майнової шкоди злочинами, передбаченими в розд. VI «Злочини проти власності» Особливої частини КК. Такі безпосередні об'єкти, як відомо, співвідносяться з родовим як частина й ціле. Що стосується злочинів проти власності, то безпосередні їх об'єкти, на нашу думку, бувають декількох видів:

а) однооб'єктні — крадіжка (ст. 185), грабіж за винятком насильницького грабежу (частини 1, 2, 4 і 5 ст. 186), заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою (ст. 192), викрадення електричної або теплової енергії шляхом її самовільного використання (ст.1881), шахрайство (ст. 190), привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося в неї (ст. 193), умисне знищення або пошкодження майна (ч. 1 ст. 194);

б) двооб'єктні (разом з основним безпосереднім об'єктом власності під охорону взято й інший додатковий об'єкт) — крадіжка, поєднана з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище (ч. 3 ст. 185), насильницький грабіж (ч. 2 ст. 186), грабіж, поєднаний з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище (ч. 3 ст. 186), розбій (ст. 187), привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191), погроза знищення майна (ст. 195), порушення обов'язків щодо його охорони (ст. 192), самовільне заняття земельної ділянки й самовільне будівництво (частини 1, 3 ст. 1971), придбання або збут майна, завідомо здобутого злочинним шляхом (ст. 198);

в) інші так звані «поліоб'єкти» (понад 2 безпосередніх об'єкти) — вимагання (ст. 188), умис-

не знищення або пошкодження майна (ч. 2 ст. 194), умисне пошкодження об'єктів електроенергетики (ст. 1941), необережне знищення або пошкодження майна (ст. 196 КК), самовільне зайняття земельної ділянки й самовільне будівництво (частини 2, 4 ст. 1971).

Підкреслимо, що власність, як родовий об'єкт злочинів, передбачених у розд. VI Особливої частини чинного КК, розуміється законодавцем і дослідниками зі значно обмеженим змістом. Досі не береться до уваги, що різновидами об'єктів власності наприкінці XX – на початку XXI ст. стає інтелектуальна власність й інформація, що є новим в економічній системі України. Як для законодавця, так і для майже всіх науковців є незвичним віднесення їх до об'єктів власності з однаковими підходами до їх кримінально-правового захисту. Думається, що крадіжка інформації, що становить комерційну таємницю, привласнення чужих прав на твір чи певну наукову розробку порушують насамперед право власності, додатково заподіюючи шкоду відповідним господарським та іншим інтересам. Нам необхідно звикнути до нового розуміння власності та її прав, що дозволить підходити з однаковою міркою до кримінально-правового їх захисту на підставі конституційної норми про непорушність останніх.

Аналіз посягань на інформацію й інтелектуальну власність показує, що в більшості випадків у юридичних наукових джерелах спостерігається, так би мовити, підгонка видового й основного безпосереднього об'єктів означених злочинів під родовий, який визначається залежно від назви розділу, в якому передбачені ознаки відповідного суспільно небезпечного діяння. Наприклад, щодо злочинів, передбачених у статтях 231 і 232 КК, видовими одні правники визнають установлений порядок використання засобів індивідуалізації учасників господарського обороту, товарів, послуг і використання комерційної таємниці як об'єктів права інтелектуальної власності у сфері господарської діяльності [1, с. 84,85], інші — суспільні відносини, що забезпечують свободу останньої, недопущення проявів монополізму й недоброякісної конкуренції [6, с. 147-149] або доброякісну конкуренцію й антимонопольні діяльність [8, с. 21-34] чи законну господарську [15, с. 133-135]. Безпосередній об'єкт дослідники визначають як частину видового й родового, вказуючи, зокрема, що це суспільні відносини з охорони комерційної й банківської таємниці, що забезпечують захист від недоброякісної конкуренції у сфері господарської діяльності [13, с. 75].

Якщо ж уважно проаналізувати статті 231 і 232 КК, треба констатувати, що в їх диспозиціях не йдеться про мету незаконного збирання, використання чи розголошення комерційної або банківської таємниці. Це може бути корислива мета, помста або інше, не пов'язане з конкурентністю чи взагалі з господарською діяльністю. Такі посягання уражають перш за все відносини власності, а саме право на інформацію як зміст таких відносин. Отже, *суспільні відносини, які забезпечують кримінально-правовий захист інформації (крім відомостей, що становлять державну таємницю), як правило, складають об'єкт видовий, що знаходиться у площині родового — власності як соціальної й економічної цінності*. Органічна єдність цих відносин й у цілому щодо кожного елемента їх структури, зокрема, цілком очевидна. Отже, статті 229, 231, 232, 232¹ і 232² слід розташувати в розд. VI Особливої частини КК. Винятком є ті, що є компонентою поліоб'єкту, де родовий об'єкт не відносини власності, а інший, наприклад конституційні права і свободи людини і громадянина.

Інший *видовий об'єкт, який також співвідноситься із власністю як об'єктом родовим — це суспільні відносини, що забезпечують захист інтелектуальної*

власності. Інтелектуальна власність як специфічний, новий різновид власності, теж має отримати належний кримінально-правовий захист з розміщенням у розд. VI Особливої частини КК.

У правовій літературі зазначаються й інші підходи до охорони інформації й інтелектуальної власності. Науковцями обґрунтовується необхідність вилучення з відповідних розділів КК статей 229, 231 і 232, разом зі статтями 176 і 177 — об'єднання їх в окремих розділ під назвою «Злочини, що посягають на право інтелектуальної власності» на підставі спільності їх родового об'єкта [Див.:2, с. 38 та ін.]. Зазначена позиція фахівців заслуговує на увагу, але доповнимо, що ці злочини посягають на відносини власності як родовий об'єкт, тому немає необхідності доповнювати Особливу частину КК запропонованим новим розділом.

Об'єкти кримінально-правової охорони, пов'язані з відносинами власності, поставлені під захист за допомогою приписів, що містяться і в багатьох інших розділах Особливої частини чинного КК України. Особливість таких поліоб'єктів полягає в тому, що з урахуванням об'єкта основного безпосереднього законодавець родовим визнає не відносини власності, а інші. Аналіз таких приписів показує, що майнова шкода вчи-

нюється саме другорядному, поставленому під охорону, але не в першу чергу, а поряд з іншим об'єктом, приміром, заподіяння майнової шкоди при порушенні правил безпеки руху й експлуатації транспорту, при вчиненні злочинів проти довкілля, нанесення збитків при порушенні правил безпеки на виробництві, вчиненні певних злочинів проти громадської безпеки тощо.

Серед означених відносин є такі, що органічно пов'язані з відносинами власності. Незалежно від того, на якому місці знаходяться останні в ієрархії основного, а тому й родового об'єкта, додатковий (відносини власності) за своїм предметом є складником таких родових об'єктів, як (а) суспільні відносини, що забезпечують захист довкілля (на нашу думку, родовим об'єктом злочинів з розд. VIII Особливої частини КК є екологічна безпека); (б) безпека виробництва; (в) безпека руху й експлуатації транспорту; (г) установлений порядок несення військової служби та ін.

Таким чином, слід констатувати, що *кримінально-правова охорона власності за чинним КК України здійснюється системою норм, що встановлюють заборону заподіювати майнову або/і іншу шкоду такому об'єкту або іншим, пов'язаним з ними об'єктам. Для забезпечення на-*

лежного захисту власності кримінально-правовими засобами законодавцеві необхідно врахувати оновлену сутність цього явища, а також характер і ступінь суспільної небезпечності посягань на такий об'єкт.

Список літератури: 1. Андрушко П.П., Короткевич М.Є. Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: кримінально-правова характеристика. – К.: Юрисконсульт, 2005. – 140 с. 2. Берзін П.С. Незаконне використання засобів індивідуалізації учасників господарського обороту, товарів та послуг: Аналіз складів злочину, передбаченого ст. 229 КК. – К.: Атіка, 2005. – 316 с. 3. Борисов В. И., Гизимчук С. В. Уголовная ответственность за нарушение правил, норм и стандартов, обеспечивающих безопасность дорожного движения. – Харьков: Консум, 2001. –160 с. 4. Борисов В. И., Пащенко О. О. Злочини проти безпеки виробництва: поняття та види. Кримінальна відповідальність за порушення правил ядерної або радіаційної безпеки. – Х.: Вид. СПЛ ФО Вапнярчук Н.М., 2006. –224 с. 5. Глистин В. К. Проблема уголовно-правовой охраны общественных отношений (объект и квалификация преступления). – Л.: Изд-во ЛГУ, 1979. – 128 с. 6. Гуторова Н. А. Уголовное право Украины: Особ. ч.: Консп. лекций. – Харьков: Одиссей, 2003. – 242 с. 7. Гуторова Н. О. Кримінально-правова охорона державних фінансів України. – Х.: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2001. – 384 с. 8. Дудоров О. О. Злочини у сфері господарської діяльності: кримінально-правова характеристика. – К.: Юрид. практика, 2003. – 250 с. 9. Емельянов В.П. Защита права собственности уголовным законодательством. – Харьков: ИМП «Рубикон», 1996. –128 с. 10. Зінченко І.О. Кримінально-правова охорона виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина (Аналіз законодавства і судової практики). – Х.: Вид. СПЛ ФО Вапнярчук Н.М., 2007. – 320 с. 11. Коржанский Н.И. Объект и предмет уголовно-правовой охраны. – М.: Госюриздат, 1957. – 140 с. 12. Матышевский П.С. Ответственность за преступления против собственности. – Киев: Вища шк., 1983. – 174 с. 13. Радутний О. Е. Кримінальна відповідальність за незаконне збирання, використання та розголошення відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю. – Х.: Ксилон, 2008. –202 с. 14. Тацій В. Я. Об'єкт і предмет злочину у кримінальному праві України: Навч. посіб. – Х.: Укр. юрид. акад., 1994. –76 с. 15. Харченко В. Б, Перекрестов Б. Ф. Уголовное право Украины: Особ. ч.: Новое законодательство в вопросах и ответах: Консп. лекций. – Харьков: Скорпион, 2001. –210 с.

К ПРОБЛЕМЕ СИСТЕМАТИЗАЦИИ ОБЪЕКТОВ ПРИЧИНЕНИЯ ИМУЩЕСТВЕННОГО УЩЕРБА ПО ДЕЙСТВУЮЩЕМУ УК УКРАИНЫ Демидова Л.Н.

В статье анализируются актуальные проблемы уголовно-правовой защиты собственности, прежде всего собственности как объекта преступления. Обращается внимание на необходимость учёта в уголовном праве обновлённого содержания такого объекта исходя из социально-экономических и политических реальностей. Предлагается авторский вариант систематизации объектов причинения имущественного ущерба.

Ключевые слова: собственность, объект преступления, имущественный ущерб.

TO THE PROBLEM OF THE SYSTEMATIZATION OF OBJECTS OF CAUSING PROPERTY DAMAGE ACCORDING TO THE CURRENT CRIMINAL CODE OF UKRAINE. Demidova L.N.

The issues of the day of criminal, legal protection of property are analysed in the article, and foremost— property as an object of a crime. Attention on the necessity of account applies in the criminal law of the renewed maintenance of such object coming from society and economical, and political realities. The author variant of systematization of objects of causing of property damage is offered.

Key words: property, object of crime, property damage.

Надійшла до редакції 05. 10. 2010 р.